

Rys. 3. Precesja osi bączka wokół lokalnego kierunku pola magnetycznego.

Precesja osi lewitronu zachodzi szybciej niż ruch na boki. Efekt żyroskopowy z kolei w ciągły sposób ustawia oś precesji bączka równolegle do lokalnego kierunku zewnętrznego pola magnetycznego $\vec{B}(\vec{r})$. Dzięki temu uśredniony względem czasu moment magnetyczny bączka jest zawsze ustawiony równolegle i przeciwnie do zewnętrznego pola, więc siły magnetyczne przeciwdziałają siłom grawitacji. Można sobie wyobrazić, że bączek powoli porusza się na boki, a szybka precesja zawsze znajduje nową oś precesji dla danego położenia bączka.

W optymalnych warunkach, czyli gdy bączek jest w stanie lewitacji dynamicznej, wielkość

$$\vec{\mu} \cdot \vec{B}(\vec{r})$$

jest niezmiennikiem adiabatycznym układu. Innymi słowy, dla ruchów dostatecznie powolnych w porównaniu z precesją i wirowaniem wielkość ta jest stała w czasie. Dzięki temu energię potencjalną całego układu, która jest w ogólności funkcją długości wektora indukcji pola magnetycznego $\vec{B}$ i kąta, jaki ten wektor tworzy z momentem magnetycznym bączka $\vec{\mu}$, można zapisać jako funkcję wyłącznie długości wektora indukcji $\vec{B}(\vec{r})$, którego długość B ma lokalne ekstremum i tym samym istnieje punkt równowagi trwałej. Pozostaje to w zgodzie z przytoczonym na początku twierdzeniem Earnshawa, gdyż dotyczy ono tylko statycznych konfiguracji, a nasz układ jest dynamiczny.

Autor dziękuje za wsparcie DFG SFB 484.

Literatura

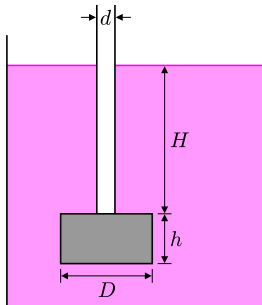
1. M.V. Berry, Proc. R. Soc. London A 452, 1207 (1996).
2. M.D. Simon, L.O. Heflinger i S.L. Ridgway, Am. J. Phys. 65, 286 (1997).
3. T.B. Jones, M. Washizu i R. Gans, J. Appl. Phys. 82, 883 (1997).
4. H.R. Dullin i R.W. Easton, Physica D 126, 1 (1999).

Zadania

Redaguje Ewa CZUCHRY

F 679. W zbiorniku z wodą została umieszczona długa rurka o średnicy d , do której z dołu przylega cylindryczny krążek o grubości h i średnicy D (rys. 1). Gęstość materiału krążka ρ jest większa od gęstości wody ρ_w . Rurkę powoli podnosimy do góry. Na jakiej głębokości H krążek oderwie się od rurki?
Rozwiązanie na str. 15

Rys. 1

F 680. Napięcie powierzchniowe na granicy woda–oliwa wynosi $\alpha \approx 18 \cdot 10^{-3} \text{ N/m}$. Jaką pracę należy wykonać, aby kroplę oliwy o masie $m = 1 \text{ g}$ rozdrobnić w wodzie na krople o promieniu $r = 10^{-4} \text{ cm}$? Przyjmujemy, że gęstość oliwy to $\rho = 0,9 \text{ g/cm}^3$.
Rozwiązanie na str. 5

Redaguje Waldemar POMPE

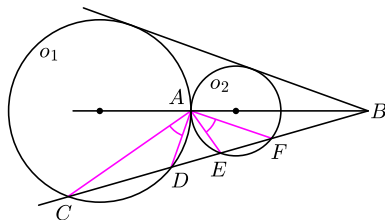
M 1150. Okręgi o_1 i o_2 są styczne zewnętrznie w punkcie A (rys. 2). Wspólna styczna zewnętrzna okręgów o_1 i o_2 przecina prostą łączącą ich środki w punkcie B . Prosta przechodząca przez punkt B przecina okrąg o_1 w punktach C i D , a okrąg o_2 w punktach E i F . Udowodnić, że

$$\sphericalangle CAD = \sphericalangle EAF.$$

Rozwiązanie na str. 15

M 1151. Dane są takie liczby całkowite a, b, c, d , że każda z tych liczb jest podzielna przez liczbę $ab - cd$. Wykazać, że $|ab - cd| = 1$.
Rozwiązanie na str. 5

M 1152. Liczby rzeczywiste a, b, c spełniają zależności $|a| \geq |b + c|$, $|b| \geq |c + a|$, $|c| \geq |a + b|$. Dowieść, że $a + b + c = 0$.
Rozwiązanie na str. 3

Rys. 2